

Kindcentrum Hanzewijk in Kampen

Uithangbord voor circulair en biobased bouwen

Zo'n 400 kinderen krijgen sinds 25 augustus les en kinderopvang in Kindcentrum Hanzewijk in Kampen. Het is een van de meest circulaire en biobased schoolgebouwen van Nederland, een uithangbord voor de gemeente Kampen en de bouwpartijen.

Het in augustus in gebruik genomen schoolgebouw is voor 95 procent circulair en voor 80 procent uit biobased materialen opgetrokken. Er is gedocumenteerd wat er precies in zit en hoe dat schadevrij verwijderd kan worden.

Voorbeeldproject

'Het idee van circulair bouwen is dat je materialen gaat verkopen en zo winst maakt op de afbraak van je gebouw, in plaats van dat het een kostenpost is. Eigenlijk zou ik zo'n opera-

Gemeente gaat vol voor duurzaamheid en circulariteit

– Aart Janssen
Gemeente Kampen

tie wel graag eens in de praktijk meemaken...', zegt Jeroen van Veen van LindHorst huisvestingsadviseurs. Lees hier geen pleidooi in om het kersverse Kindcentrum maar snel weer te demonteren! 'Het is een schitterend gebouw geworden waar hopelijk generaties kinderen met plezier naartoe zullen gaan. Alle credits naar de gemeente Kampen die het heeft aangedurfd om zo'n voorbeeldproject te willen neerzetten.' Maar stiekem zou Veen de klok wel vijftig jaar vooruit willen draaien. Want zo tegen 2075 zal Kindcentrum Hanzewijk waarschijnlijk gesloopt worden. Of beter gezegd: 'Dan wordt het een oogstlocatie.'

Ambitie

'Ons college heeft in het coalitieakkoord de ambitie uitgesproken om vol voor duurzaamheid en circulariteit te gaan. Deze casus bood een goede gelegenheid om met een uithangbord te komen', zegt Aart Janssen, samen met Paula van Diermen projectleider namens de gemeente. 'Ambities uitspreken is mooi, maar bij een concreet project word je gedwongen echt na te denken over wat je wilt bereiken. Van welk niveau ga je uit? Mag duurzaamheid en circulariteit ook boven

Uitstekend bij de hand genomen door bouwteam'

– Paula van Diermen
Gemeente Kampen

gebruiksgemak gaan? Hoeveel mag het extra kosten? Waar betaal je dat van? Hoe bewaak je het budget?

De voorzichtige conclusie van Janssen nu het gebouw af is: 'Het is goed te doen, niet heel veel anders dan een traditioneel project.' Van Diermen: 'Je moet wel meer tijd en aandacht spenderen aan materiaalkeuzes. Maar daarvoor zijn wij uitstekend bij de hand genomen door het bouwteam.'

Trots!

**Hesco
Bouw**

Pranger-Rosier
part of **unica**

Installeer je bij Pranger-Rosier!

Ook gek op techniek?
Wij zoeken collega's
voor onze vestigingen:

- ✓ Dokkum
- ✓ Leeuwarden
- ✓ Sneek

www.werkenbijpranger-rosier.nl

Project KC Hanzewijk Kampen (2025)

wij
maken
ruimte

voor jou

lindhorst
HUISVESTINGSADVISEURS

Huisvestingsadvies

Bouwproject
management

Vastgoedbeheer

Bouwen voor
de toekomst

www.lindhorst.nl

Heel veel hout

In Bouwen in het Noorden 102 legden architecten Sara van Popta en Ruben Klinkenberg van 19 het atelier uit hoe ze het Kindcentrum hadden ontworpen. Toen was net bekend geworden dat Hesco Bouw en Pranger-Rosier Installaties het zouden verwezenlijken. Voor de bouwkundig aannemer Hesco Bouw werd Marc Zijnge de projectleider. Hij blikt terug op 'een leuk project. Ik denk niet dat ik eerder zó veel hout in één gebouw heb verwerkt.' In het hele gebouw is maar één staalconstructie met betonvloer te vinden, in de gymzaal die op de verdieping is gesitueerd. 'Verder is het hout, hout en nog eens hout. De draagconstructie is van grote gelamineerde liggers en kolommen, de gevels zijn in hsb, de binnenwanden en plafonds van formaldehyde-vrije houten platen.'

'Niet eerder zó veel hout verwerkt'
– Mark Zijnge
Hesco Bouw

Van Veen: 'Een van de redenen om dit project aan te gaan was om aantoonbaar te kunnen maken welke financiële consequenties het heeft als je zegt: 'Ik wil een circulair, biobased schoolgebouw. Welnu, voor een "gewone" school geldt volgens de kwaliteitskaders van Ruimte-OK (red.: een onafhankelijke, uitvoerende kennisorganisatie voor scholen en gemeenten als het gaat om de financiering en de huisvesting van onderwijs) en de VNG-normen een bedrag tussen 3.100 en 3.600 euro per vierkante meter. Ga je voor energieneutraal, dan zit je op circa 4.000 euro. Dit project zit daar tussenin, dankzij de gunstige vormfactoren; dit is echter geen vanzelfsprekendheid. Je hoeft dus niet perse veel extra geld neer te leggen. Als je de tijd maar investeert, is er ook met normale budgetten veel mogelijk.'

'Ook met normale budgetten veel mogelijk'

– Jeroen van Veen
LindHorst
Huisvestingsadviseurs

Duurzame materialen

Buitenom zit een gemetselde gevel van rode steen, in lijn met de architectuur van de Hanzewijk. 'Daarvoor is een cement-arme mortel gebruikt, die het te zijner tijd mogelijk moet maken om de stenen makkelijk en schoon los te pikken. Bovendien kost het veel minder energie om het te maken.'

Voor de gevel van de sportzaal werden Pirouet® Prisma-blokken gebruikt van Vandersanden in België. Van Veen: 'Die worden gemaakt met staalslakken, die nemen tijdens de productie zoveel CO2 op dat ze qua uitstoot negatief zijn. Een prachtig product, maar nog splinternieuw. De fabriek kon onze grote vraag niet direct aan: soms kwamen ze één bestelwagentje tegelijk brengen.'

Niet alles hoeft perfect te zijn

Hij noemt dit als voorbeeld van de praktijk die nog wel eens weerbarstiger is dan de theorie. 'Die mortel ook: prachtig, maar het metselt een stuk lastiger en het is niet zomaar gezegd dat een onderaannemer ermee bekend is. Of die houten wandplaten: daar zitten natuurlijk noesten, vlammen, ringen in. Dat zag er niet altijd even mooi uit naast elkaar.' Zijnge beaamt dat: 'We hebben hier en daar wel wat platen omgedraaid of verwisseld.' Volgens Van Veen kon je daar niet mee aan de gang blijven. 'Op zeker moment hebben we gezegd: we accepteren dat het niet overal perfect is.'

Ergens is het ook wel mooi dat niet alles er gelikt uitziet: dan kun je nog eens het verhaal achter je duurzame keuzes vertellen. 'Ik zou

PV-installaties / Energieopslag

- Nieuwbouw
- Renovatie
- Utiliteit
- Woningcorporaties
- Service & Onderhoud

Contact

+31 (0)541 - 350 900
info@zelziuz.nl
 Retentieweg 26
 7572 PH Oldenzaal
www.zelziuz.nl

zelziuz

Duurzame verpakkingen

De PE-verpakkingen van Remix Droge Mortel zijn inmiddels allemaal voor minimaal 50% vervaardigd uit PE-recyclaat (gerecycled materiaal). Daarnaast streven we naar zo weinig mogelijk PE per kg mortel. We zijn daarom al voor alle zakken teruggegaan in dikte van de folie en gaan vanaf nu ook stapsgewijs alle zakken uitvoeren met een kortere flap. Behalve dat PE recyclebaar is, zijn de gesealde zakken ook regenwaterbestendig, waardoor inwatering wordt voorkomen en de mortel langer vers blijft.

zeggen: let dan ook even op de wandgoten voor de elektra. Die zijn van gerecycled kunststof in de kleur van de wand. Maar de stopcontacten die erin zitten zijn van bioplastic. Daar zit een klein beetje kleurverschil en dat ziet er minder mooi uit. Maar dat was voor ons geen reden om dan maar kunststof exemplaren te nemen.'

Installaties in een houten constructie

Over wandgoten gesproken: 'Het was voor ons wel eens wat lastig dat alle bekabeling in opbouw moest, op al dat hout', zegt Gert-Marten Oldersma, projectleider E namens Pranger-Rosier. 'Dat kost een stuk meer tijd en buismateriaal.' Ook zijn collega voor de W-installaties Bauke Bouwstra had wel eens wat hoofdbrekens over het vele hout. 'Er zijn bronnen geboord voor warmte-koude-opslag. Maar er zit geen massa in het gebouw, geen beton met een accumulerende werking, dus het is heel lastig uitrekenen hoeveel verwarming en koeling je nodig hebt. Daar hebben we met de adviseurs van Innax nog een uitgebreide sessie over gehad.'

**DÉ BETROUWBARE SPECIALIST
OP HET GEBIED VAN
COMPLETE
BINNENDEURCONCEPTEN**

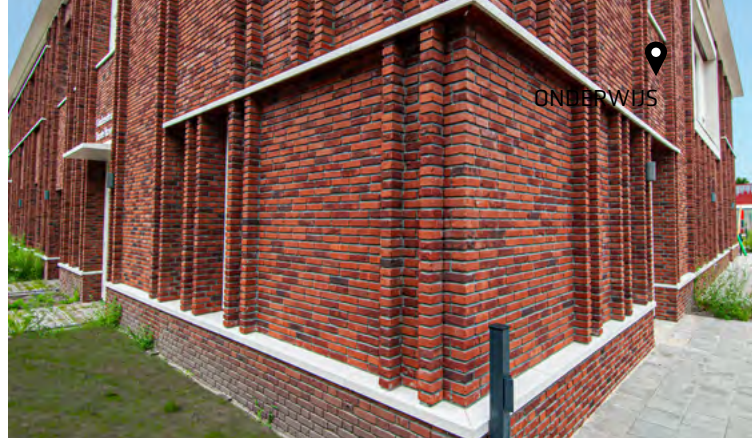

BPZ
 Industrieweg 38
 9403 AB Assen
 Tel: 0592-544114
info@bpz.nl

www.bpz.nl

'Pas een maand voor oplevering stroom'

– **Gert-Marten Oldersma**
Pranger-Rosier
Installaties

ONDERWIJS

Ook met Hesco en constructeur Alferink Van Schieeven gingen ze vooraf aan tafel, om te bespreken hoe de installaties passend te krijgen binnen een houten constructie waarin je niet zomaar gaten en sparingen kunt maken. 'Dat hebben we als heel fijn ervaren: de architect en de adviseurs dachten uitstekend met ons mee en we hebben samen de goede oplossingen gevonden.'

Netcongestie

Van Diermen: 'We hadden een heel goed bouwteam, alle partijen – en dan noem ik ook de schoolbesturen – trokken eendrachtig samen op om een goed resultaat te bereiken.' Janssen: 'Die onderlinge samenwerking is doorslaggevend geweest voor het succes, denk ik.' Van Diermen: 'Je moet altijd nog wel wat knopen doorhakken tijdens de uitvoering, maar over het algemeen heb ik van het bouwproces weinig zorgen gehad.'

Dat kan ze helaas niet zeggen van de netcongestie. Lange tijd leek het erop dat Enexis het gebouw niet zou aansluiten op het stroomnet. Pas na lang aandringen door de wethouder – uiteindelijk hing

zelfs een rechtszaak in de lucht – zijn de netbeheerder en de gemeente er samen uit gekomen. Van Veen: 'De wethouder zei meteen: 'Zo'n mooi duurzaam gebouw komt never nooit op een dieselaggregaat!' Dat zou ook doodzonde zijn geweest. We hebben de mogelijkheden voor een accupakket en een waterstofaggregaat onderzocht, maar uiteindelijk was het een opluchting dat de netbeheerder toch over de brug kwam.' Oldersma: 'Pas een maand voor oplevering hadden we stroom. Daardoor hebben we het niet gered om alles aan te sluiten en in te regelen voor de lessen begonnen. Maar daar waren de leerkrachten op ingesteld.' Van Diermen: 'De eerste weken was het misschien wat wisselvallig qua temperaturen in de lokalen, maar dat is een klein ongemak bij wat verder een enorme vooruitgang is. Ik hoor alleen maar enthousiaste reacties van de gebruikers.'

IKC Hanzewijk Kampen te Kampen

Bouwteamleden

Opdrachtgever	: Gemeente Kampen
Architect	: 19 het atelier
Huisvestigingsadviseur	: LindHorst huisvestigingsadviseurs
Adviseur	: Innax
Adviseur	: cbra consultants in brandveiligheid
Constructeur	: Alferink van Schieeven
Aannemer	: Hesco Bouw
Installateur	: Pranger-Rosier Installaties B.V.

Onderaannemers & toeleveranciers

Metselwerk	: Oegema Metselwerken B.V.
Betonwerkzaamheden	: Molenhout
PV-installatie	: Zelziuz ZM B.V.
Binnendeuren, hang- en sluitwerk	: BPZ
Levering diverse bouwmaterialen	: Bouwcenter Meijer
Afvalverwerking, transport & recycling	: NNRD / Visser ATR
Remix Green Collection doorstrijkmortel	: Remix Droge Mortel BV

Fotografie: Henri Hendriks

Tekst: Arjen Bakker

'Bronnen geboord voor warmte-koude-opslag'

– **Bauke Bouwstra**
Pranger-Rosier
Installaties